

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р. Людмила Бойкова Дикова

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: . д-р Ивона Дуджик

Тема: Предизвикателства на еврозоната и прогнози за въвеждането на нова валута в Полша

1. Общо описание на представените материали

Със заповед №№ 815/12.12.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема Предизвикателства на еврозоната и прогнози за въвеждането на нова валута в Полша за придобиване на научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е **д-р Д-р Ивона Дуджик** – кандидат към катедра Финанси.

Предадените от **д-р Ивона Дуджик** комплект материали на електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ВУЗФ (автобиография, копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „доктор” , дисертация, списък с приноси, автореферат, списък с публикации, презентация, заповед за определяне на научното жури).

Кандидатът е приложил 1 монография, 10 статии, 3 глави в научни монографии, 2 публикации като научен редактор на монография.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Ивона Дуджик води лекции по дисциплините: Етика, Професионална етика, Култура на битието и езика, Култура на езика, Култура на полския език, Философия, Логика, Практическа логика от 2001 година насам.

Получила е множество отличия като: Награда на Ректора на Bronislaw Markiewicz State School of Technology and Economics в Ярослав - 2004, 2005, 2006, 2007, 2009, 2013, 2016, 2017, 2019, 2021, 2023.

Диплома от Университета по информационни технологии и мениджмънт в Пржемисл – 2005г.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд обхваща 292 страници, които се състоят от: титулна страница, съдържание, списък със съкращения, пет раздела, обсъждане и изводи, библиография, статии и други изходни материали, правни актове, уебсайтове и списък с таблици, списък с фигури, списък с графики и списък със схеми. Разделите се състоят от тематично свързани подраздели. Първият раздел има два подраздела, вторият раздел има четири подраздела, третият раздел има два подраздела, четвъртият раздел има два подраздела и петият раздел има три подраздела. Библиографията на труда съдържа общо 524 заглавия, включително 151 монографии, 242 научни статии и други източници, 81 нормативно-правни акта, 50 статии от интернет сайтове.

Работата съдържа 52 таблици, 64 графики, 2 фигури и 2 схеми. Първият раздел описва историята на парите и тяхната същност. Обръща се внимание на факта, че има няколко синтеза на историята на парите, и тяхната история е неразделна част от икономическата история на целия свят и отделни страни. Описан е пътят от създаването на първите метални пари, наречени монети, до появата на книжните пари. Бяха обсъдени форми на безналични пари. Бяха споменати електронни пари и криптовалюти. Показани са и няколко характерни концепции за парите.

Вторият раздел представя историята на създаването на Европейската валутна система и учредителните документи на еврозоната. Описан е пътят към Европейската валутна система от Римския договор до въвеждането на еврото. Описани са три етапа на създаване на ЕВС. Описани са разпоредбите на най-важния документ в историята на евровалутата – Договорът от Маастрихт. Обсъдени са ратификацията на ERM и замяната на ERM I с ERM II. В следващата част на раздела еврото се разглежда като политически проект.

Следващата част на раздела описва спора за наименованието на новата валута, както и ползите и разходите от паричната интеграция. Впоследствие еврото се описва от гледна точка

на икономическия план на ЕС и неговата политическа интеграция. Описани са принципите, слабостите и положителните ефекти на Лисабонската стратегия. Впоследствие еврото е описано като международна валута. Описани са концепцията и функциите на международната валута, ползите и разходите, свързани с интернационализацията на валутата, кратко описание на международната роля на еврото и ролята му в периода 1999-2007 и 2008-2016. Показана е ролята на еврото в страните-членки на ЕС и значението на еврото на световния пазар.

По-нататък са описани идеите за изграждане на собствена регионална валута - действията на групата BRICS, азиатските и арабските страни. Допълнително внимание е отделено на международната позиция на еврото.

Третият раздел описва правните и регулаторни промени, свързани с въвеждането на еврото. Подчертано е, че Полша, като страна-членка на ЕС, има статут на страна с „дерогация“, тоест със задължение да се присъедини към зоната на единната валута на еврото. Промяната на валутата в Полша изисква промяна на Конституцията на Република Полша. Също така са описани правните промени на въвеждането на еврото в страните-членки на ЕС, включително Полша. Впоследствие е описана промяната в разпоредбите на Конституцията на Република Полша във връзка с въвеждането на еврото в Полша. По-долу са описани правните промени от регулаторен характер, свързани с въвеждането на еврото в Полша. Показана е и ролята на еврото в полската икономика и са описани валутните резерви. Споменават се съкровищни ценни книжа. Основното внимание е отделено на съкровищните облигации, емитирани на външни пазари - международни и вътрешни облигации. Описани са международните облигации.

Четвъртият раздел е посветен на проблемите на еврозоната със специален акцент върху кризата в еврозоната. Освен това е обърнато внимание на слабите страни в структурата на ЕВС и са представени предложения за промяна на структурата му. По-нататък са описани механизмите за разпределение на фискалните рискове, включително: взаимното разпределение на публичните дългове на страните от еврозоната, централния бюджет на еврозоната, механизмите за макроикономическа стабилизация. Следващата част е посветена на въздействието на реформите на фискалната политика на еврозоната върху Полша. В края на раздела е отбелязано, че сред поляците подкрепата за въвеждането на евровалутата нараства бързо, както се вижда от последните проучвания. В момента обаче Полша няма формална възможност да премине към единната валута.

Петият раздел на дисертационния труд представя методологични и емпирични въпроси, свързани с процеса на въвеждане на единната европейска валута в Полша. Този раздел представя основната цел на изследването.

Авторвата теза е, че приемането на общата европейска валута в Полша е полезно.

С тази цел са формулирани следните изследователски задачи:

Задача 1. Посочване на ползите и разходите от приемането на общата европейска валута в Полша.

Задача 2. Сравнение на ползите и разходите от приемането на еврото в Полша.

Задача 3. Посочване на обхвата на промените в начина на функциониране на различните субекти след евентуалното приемане на общата европейска валута.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основната цел на работата на кандидата **д-р Д-р Ивона Дуджик** са разработените теоретично-методологични и концептуални основи свързани с ползите и предизвикателствата на приемането на общата европейска валута в Полша. Сравнени са ползите и разходите от приемането на еврото в Полша. Изследван е обхвата на промените в начина на функциониране на различните субекти след потенциалното приемане на общата европейска валута. Кандидатът е обобщил резултатите от дисертационната работа.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Кандидатът е приложил 1 монография, 10 статии, 3 глави в научни монографии, 2 публикации като научен редактор на монография.

Представените трудове имат значителен принос към обогатяването на теорията в сферата на приемането на общата европейска валута и съвременните предизвикателства пред икономиките на страните. Кандидатът е обобщил резултатите от дисертационната работа.. Тематиката на представените публикации е фокусирана в проблематиката на професионално направление 3.8. „Икономика“. Публикациите обхващат актуални теоретични и приложни проблеми. Кандидатът демонстрира индивидуален научен фокус и предлага научна продукция на високо равнище, както и доказва специализирана експертиза.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Документите и материалите, представени от кандидатът **д-р Д-р Ивона Дуджик** отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ВУЗФ.

Съгласно представените материали мога да направя заключение, че кандидатът **д-р Д-р Ивона Дуджик** изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

Към момента на изготвяне на становището няма информация, която да дава основание да се поставя под съмнение автентичността на представените за разглеждане дисертационен труд и научни публикации.

7. Автореферат

Авторефератът е изготвен в съответствие с добрите академични практики и коректно отразява в сбит вид същността на дисертационния труд.

Кандидатът е представила достатъчен брой научни публикации, с които изпълнява националните минимални изисквания, залегнали в Закона за развитието на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане за придобиване на ОНС „доктор на науките“ по 3.8. Икономика.

8. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки и препоръки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за разглеждане дисертационен труд представлява актуално научно изследване. Той отговаря напълно на изискванията към подобен род научни разработки и притежава безспорни научни качества. Публикациите по темата допълват образа на кандидата като задълбочен специалист със сериозни познания от практиката, които тя съчетава с отлично познаване на съществуващата към момента теория в областта на избраната от нея тема.

Дисертационният труд **съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката** и отговарят на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидата **д-р Д-р Ивона Дуджик** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“** на **д-р Д-р Ивона Дуджик** в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

04.01.2023 г.

Рецензент: доц. д-р Людмила Дикова